

Mijnheer de Eerste Voorzitter,
Mijnheer de Procureur-generaal,
Geachte Dames en Heren Hoge Magistraten,
Geachte Confraters,

Na een jarenlange opleidingswedloop, die alle olympische disciplines in de schaduw stelt, werd U vandaag aan een ultieme proef onderworpen voor de toegang tot het beroep van advocaat: de eed.

Voor de uitoefening van geen enkel ander vrij beroep wordt de eed opgelegd, waarom wel voor de advocaat?

Daarenboven stelt de inhoud van de eedformule uw interpretatietalent onmiddellijk op de proef:

- U zweert getrouwheid aan de Koning maar U mag gerust uw eventuele republikeinse voorkeur laten blijken. En regelmatige processen wegens majesteitsbelediging, zoals in Nederland, zijn hier uit den boze;
- U zweert gehoorzaamheid aan de Grondwet en de wetten van het Belgische volk, maar U kan deze regels in diverse rechterlijke procedures betwisten en in de breedte publiek aan de kaak stellen;
- U zweert eerbied aan het gerecht en de openbare overheid, maar U kan rustig allerlei beroepsmiddelen aanwenden, rechterlijke uitspraken aanvechten en de eerbied voor de openbare overheid is in ons land eerder een zeldzame plant;
- En U zweert, tenslotte, een zaak aan te nemen die U in eer en geweten kan verdedigen, een formule die U meteen toelaat al het voorgaande te relativeren.

En nochtans verwoordt de eedformule een achterliggende betekenis van het beroep van advocaat, namelijk bij te dragen tot het functioneren van een democratische rechtsstaat en daarbij de plichten van advocaat gewetensvol na te leven.

Het is een primaire taak van de Staat als constitutionele garant van recht en vrijheid op te treden. De Staten zijn meer dan slechts de belichaming van behoudswaardige nationale culturen; ze staan borg voor een niveau aan gerechtigheid en vrijheid, dat burgers terecht bewaard willen zien¹.

¹ J. Habermas, Over de Constitutie van Europa, p. 51-52.

De Grondwet koppelt recht en politiek aan elkaar om de machtsuitoefening te civiliseren en de onmisbare scheiding der machten te verzekeren.

Het is voor de medewerking aan deze publieke opdracht dat U zich –zo talrijk-geroepen voelt.

De Orde is daarover zeer verheugd.

De context van uw keuze is niet evident, want Justitie ligt reeds jaren onder het maatschappelijk vuur en het rechtsbedrijf doelt in de algemene vertrouwensmalaise tegenover instellingen.

Het kan anders, zoals bijvoorbeeld een recente, zeer positieve peiling aantoont over de publieke rol en de maatschappelijke betekenis van het Duitse Grondwettelijk Hof.

In een periode van crisis en grote onzekerheid kijkt de publieke opinie –meer dan ooit- uit naar instellingen die de publieke orde en het algemene welzijn opnieuw kunnen verzekeren.

De overtuiging neemt terug de bovenhand aan dat de naleving van essentiële maatschappelijke normen en regels daarbij onontbeerlijk zijn. Goed werkende instellingen zijn daartoe noodzakelijk.

Daarbij neemt de rechtsstaat, de “rule of law” of “la prééminence du droit” een beslissende positie in.

De rechtsstaat is een vuurtoren van waarden maar de belichting ervan moet steeds weer verzekerd worden door de rechterlijke macht en de balie.

De fundamentele rechten en juridische beginselen zijn van nature vaag. Dit is hun sterkte. Een open democratie vergt een open rechtssysteem, maar beginselen en teksten die een zin hebben en een ziel, geen dagkoerswetten, bieden steeds weer onverwachte mogelijkheden omdat ze met ons veranderen, omdat ze ons blijvend aanspreken en ons beïnvloeden.

Ze moeten niet nieuw zijn maar in hun aansprekingskracht zijn ze onsterfelijk.

En hier biedt zich voor U een meeslepende levenstaak aan.

De samenleving en de burgers stellen in U vertrouwen om deze waarden te beveiligen, te beleven en af te dwingen.

Daarbij wordt van U een bijzondere vorm van intelligentie verwacht, een toegepaste juridische intelligentie.

Met uw verdere stage-opleiding en praktijk kan U ze verder uitbouwen.

De aanwezige juridische kennis moet permanent bijgeschoold worden en U moet de vaardigheid aanleren ze te combineren met hart en verstand.

Daarbij is de onafhankelijkheid van de advocaat een onmisbare peiler. Een goed gevormd juridisch geweten is de eerste leidraad voor uw beroepsuitoefening.

U oordeelt in eer en geweten, niet in functie van druk, opiniepeilingen, meerderheids- of minderheidsopvattingen. Eenzaamheid is U daarbij verzekerd, maar deze vormt meteen de noodzakelijke juridische moed waarop het beroep steunt en die het geweten vertaalt.

De Orde kan U daarbij met raad begeleiden en kijkt ook in de achterspiegel van de deontologie.

De onafhankelijkheid in de begeleiding van de rechtzoekende wordt beschermd door het beroepsgeheim.

Zoals de onafhankelijkheid zal U het beroepsgeheim aanleren, namelijk leren zwijgen voor een advocaat een opdracht. Maar het vertrouwen van de rechtzoekende en de samenleving mag U op dit punt niet beschamen.

De maatschappelijke druk om het beroepsgeheim te relativeren is toegenomen maar het Grondwettelijk Hof heeft de wetgever –op dit punt- meermaals in het ongelijk gesteld. De Orde stelt zich hier altijd principieel op.

Verzorg uw taak.

Men kent de wereld enkel door een beschrijving met woorden, schreef Erasmus. “Degene die de taal niet beheerst is noodzakelijkerwijze bijziend, en hallucineert wanneer hij oordeelt over zaken”.

Het ene woord is het andere niet omdat de werkelijkheid zo verschillend is in te schatten.

De beste manier om te leren spreken is schrijven. Maakt een onderscheid tussen hoofd- en bijzaak en streeft naar een eigen synthese.

De beroepsuitoefening van advocaat is veelkleurig en veelzijdig geworden. Naast de klassieke procesbijstand treedt U in vele andere omstandigheden op als raadgever. U moet voorzichtig zijn maar ook risico durven nemen; een goed onderbouwd standpunt biedt U daartoe zekerheid.

Uw verhouding met de magistratuur is van een bijzondere aard en steunt op een wederzijds respect en vertrouwen. U verdedigt de belangen van de rechtszoekende vrij en overtuigd maar ga daarbij niet zo ver om op de zetel van de rechter te zitten. Hij oordeelt en van de rechter kan U verwachten dat hij uw “locus standi” als advocaat in acht neemt.

Leer beknopt pleiten maar zo nodig pleit.

Zoals het gebrek aan parlementaire welsprekendheid het parlementair debat heeft gedood, zo zou het verdwijnen van de pleitwelsprekendheid het juridisch debat onteigenen.

U geniet van de immuniteit van het pleidooi, maar enkel voor de rechtsband en niet in TV-studios.

Waarom?

Omdat het op die plaats vatbaar is voor tegenspraak in gelijke rechtsvoorwaarden en bevoordeeld wordt door onafhankelijk en onpartijdige rechters.

En de immuniteit van het pleidooi verzekert dat het justitiepaleis de vrije, open ruimte bij uitstek is voor een juridisch debat, intellectueel, uitdagend en open van geest.

U oefent uw beroep niet alleen uit. U oefent het **gezamenlijk** uit. Het is het geheel van advocaten dat de Orde vormt, dat het beroep vertegenwoordigt. Het handelen van elke advocaat kleurt ons beroep.

Samen uitoefenen betekent ook samenwerken en dit kan alleen maar mits respect voor de andere advocaten. Dit is de grondslag van de confraterniteit.

De advocaten die naast u zitten zijn uw confraters (en consorsors).
Behandel ze confraterneel.

Dit heeft een aantal belangrijke gevolgen:

- *eerbiedig de deontologische regels*, handel loyaal en oprecht ten aanzien van andere advocaten
 - o de deontologische regels stellen bijzondere eisen aan de advocaten; zij regelen ons beroep en bepalen de standaarden waaraan ieder moet voldoen: lees ze, en consulteer ze nadien regelmatig: dit zal u toelaten de nuances van ons beroep goed te beheersen
 - o advocaten werken vaak samen op basis van vertrouwen: dit vergemakkelijkt de praktijk en laat toe om te sneller te handelen. Hou daar rekening mee.
 - o de samenwerking gebeurt op een voet van gelijkheid: iedere advocaat is gelijk: van zodra u bent ingeschreven op de lijst van stagiairs kan u dit beroep uitoefenen op een gelijkwaardige wijze als de andere advocaten: het beroep is echter niet gemakkelijk en de stage zal u de nodige kennis aanbrengen om nadien uw beroep volledig zelfstandig uit te oefenen
- *vraag advies aan andere advocaten en in de eerste plaats aan je stagemester*: oudere advocaten hebben heel wat ervaring waar je veel uit kan leren
- Aan de Orde worden ook steeds meer opdrachten voor de organisatie van de rechtsbijstand toevertrouwd. Werk daar actief aan mee want deze taken zullen in de toekomst in maatschappelijk belang nog toenemen
- *neem deel aan de activiteiten die de balie en het Vlaams Pleitgenootschap en die van de Jonge Balie van Leuven organiseren*: niet enkel de ernstige evenementen, maar ook de ludieke: het laat je toe andere advocaten te leren kennen

Het is geen gemakkelijk beroep omdat het geen onverschilligheid toelaat.

Uw cliënt heeft een groot verwachtingspatroon. Zijn zaak is meestal niet één van de vele maar een enige. Vergeet niet dat U altijd omgaat met het menselijk tekort. Leer er professioneel mee omgaan, zonder er zelf onder te bezwijken. De rechtsbeoefening vergt veel transpiratie voor een verlichtend ogenblik van inspiratie dat het beslissend inzicht geeft.

Leer winnen en verliezen, ook wanneer U van nature een slechte verliezer bent. Winst en verlies liggen zeer dicht bij elkaar.

U zal de grenzen van de menselijke dankbaarheid en ondankbaarheid, eerlijkheid, hypocrisie en verraad ontdekken.

Leer eruit maar verlies daarbij uw illusies niet, want ze vertalen uw herhaald verlangen voor de realisatie van uw levenskeuze.

Confraters,

De afgelegde bestofte eedformule kan de vreugde van dit uniek ogenblik voor U natuurlijk niet bezwaren.

Koester de frisse en edele gevoelens die U vandaag beroeren.

Bewaar ze in het schijn van uw hart, want zij blijven de krachtige motor voor een goede vaart in de rechtswereld. Die wereld verwacht veel van U maar kan U nog veel meer, in alle opzichten, bieden.

Namens de Nederlandse Orde van Advocaten wens ik U het allerbeste toe en een vruchtbaar verblijf aan onze balie.